



# משך חכמה

פרשת חוקת, פסקא י - יד

מאת הגה"ק רבי מאיר שמחה הכהן זצוק"ל מדווינסק

בעל מחבר ספר "אור שמח" על הרמב"ם

עם ביאור בינת החכמה - מאת יצחק בירך דסקל

תשפ"ב, גליון מס' תצג טל: 052-7611435 מייל: [y.b.daskal@gmail.com](mailto:y.b.daskal@gmail.com) כל הזכויות שמורות ©

מפני מה ענש להלן (ויקרא טו, לא) מיתה וכאן כרת, ללמוד שמיתה היא כרת וכרת היא מיתה. הגם שבכל מקום אמרו, דמיתה אינה כרת, היינו כמו שפירש בירושלמי ביכורים (ב, א), דמיתה אין זרעו נכרת, או מיתה לששים שנה וכרת לחמשים שנה, יעויין תוספות שבת דף כה, א (ד"ה כרת), אבל מכל מקום הנכרת הוא מת, וכיון בשלילה כתוב (ויקרא טו, לא) והזרתם את בני ישראל כו' ולא ימותו, שאף מיתה לא יהא בם, ומכל שכן כרת אם יקיימו ויניזרו מטומאות. אמנם<sup>4</sup> פשוט נראה, דיזוע דטומאת



[יא]

יט, יג) פֶּל הַנֶּגַע בְּמַת בְּנֶפֶשׁ הָאָדָם אֲשֶׁר יָמוּת וְלֹא יִתְחַטָּא אֶת מִשְׁפָּחוֹ ה' טָמֵא וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מִיִּשְׂרָאֵל כִּי מִי נִדָּה לֹא זָרַק עָלָיו טָמֵא יְהִי עוֹד טָמֵאָתוּ בּוֹ:

הטעם שכאן כתוב עונש כרת, ובפרשת מצורע עונש מיתה

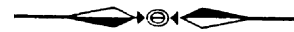
יט, יג) ונכרתה הנפש ההיא מישראל. בספרי<sup>3</sup> (פיסקא קכה)

מיתה לא יהיה להם, וכל שכן שלא יהיה להם כרת, דכרת חמור ממיתה, לפיכך בפרשת מצורע כתיב שלא ימותו, וכאן שבא להזהיר על העונש אם יטמאו, כתיב כרת, דאפילו כרת יהיה להם. וזה כוונת הספרי כאן, שמיתה היא כרת, דהיינו שכל החייב כרת מת, וכרת היא המיתה, שעונש כרת כולל מיתה, שהחייב כרת מת, אלא שעונשו חמור יותר. זה דרך אחת. ולהלן מפרש המשך חכמה עוד דרך נפלאה.

אבל צריך עוד ביאור, דאם לא נטמא ונזהר, מהיכי תיתי שיתחייב מיתה, שהוצרך הכתוב להוציא בלשון לא ימות, אבל הכונה היא, שאם נטמא, ולא ידע שהיה טמא, אינו חייב אפילו מיתה, לכן כתוב בלשון לא ימות.

<sup>4</sup> עכשיו מפרש עוד דרך בביאור הספרי, מדוע כתוב בפרשת מצורע ולא ימות וכאן כתוב חיוב כרת. דהנה יש עוד לדקדק טובא, מדוע כאן כתובה הפרשה בלשון יחיד, ובפרשת מצורע בלשון רבים. וכן קשה מדוע בפרשת צו (ויקרא פרק ז, כא) כתיב בלשון יחיד "וְנִפְשׁוּ כִּי תִגַּע בְּכָל טָמֵא בְּטָמְאֵת אָדָם אוּ בְּבִהֵמָה טָמְאָה אוּ בְּכָל שִׁקְץ טָמֵא וְאֶכָּל מִבְּשַׂר זָבַח הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר לַה' וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מֵעַמִּיקָה", וכן בפרשת אחרי (ויקרא פרק יז, טו-טז) כתיב בלשון יחיד "וְכָל נֶפֶשׁ אֲשֶׁר תֹּאכַל נְבִלָה וְטָרְפָה בְּאֶרֶץ וּבְגֵר וּבְכֶסֶת בְּגָדָיו וְרִחֵץ בְּמַיִם וְטָמֵא עַד הָעֶרֶב וְטָהַר: וְאִם לֹא יִכָּבֵס וּבָשָׂרוּ לֹא יִרְחֹץ וְנִשָּׂא עֲוֹנוֹ".

אבל הביאור בזה, דטומאה הותרה בציבור (יומא ו, א), ומבואר בבכורות (לג, א) דדוקא טומאת מת ולא טומאת זב זבה ויולדת, ומבואר בבכורות (שם), דהטעם הוא, כיון שטומאות הללו יוצאות מגופו חמורות הן יותר מטמא מת, ולפי זה לאו דוקא טומאת מת, אלא הוא הדין מגע נבלה ושרץ שאינן טומאות הבאות מגופו, גם כן הן בכלל טומאה הותרה בציבור כטומאת מת, לפיכך כאן דאיירי בטומאת מת כתוב בלשון יחיד, דדוקא יחיד אינו נכנס לעולם טמא למקדש, אבל אם הציבור נטמאו מותרים לעבוד את עבודת המקדש, דטומאה הותרה בציבור, אבל התם בסוף פרשת מצורע



[יא - יב]

<sup>3</sup> [יא-יב] תוכן דבריו, דהנה בפרשת הזהרה שלא להכנס למקדש בטומאה, כתוב שני פסוקים. אחד כאן דאיירי בטומאת מת, דכתיב "פֶּל הַנֶּגַע בְּמַת בְּנֶפֶשׁ הָאָדָם אֲשֶׁר יָמוּת וְלֹא יִתְחַטָּא אֶת מִשְׁפָּחוֹ ה' טָמֵא וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מִיִּשְׂרָאֵל כִּי מִי נִדָּה לֹא זָרַק עָלָיו טָמֵא יְהִי עוֹד טָמֵאָתוּ בּוֹ", ואחד בטומאת זב וזבה, דכתיב בפרשת מצורע (ויקרא טו, לא) "וְהִזְרַתְּם אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִטָּמְאֵתְּם וְלֹא יָמוּתוּ בְּטָמְאֵתְּם בְּטָמְאֵם אֶת מִשְׁפָּנֵי אֲשֶׁר בְּתוֹכְכֶם". והקשו בספרי, מדוע כאן כתיב כרת ובפרשת מצורע כתיב מיתה, אלא בא ללמד, שמיתה היא כרת וכרת היא מיתה. דז"ל הספרי (במדבר פרשת חקת פיסקא קכה) "ונכרתה, מפני מה ענש להלן מיתה וכאן כרת, ללמדך שמיתה היא כרת וכרת היא מיתה".

ויש לתמוה, דהרי ידוע שכרת ומיתה הם שני עונשים כמבואר בירושלמי ביכורים (ב, א), שכרת זרעו נכרת ומיתה אין זרעו נכרת, או שכרת הוא מת בן חמשים שנה, ובמיתה הוא מת בן ששים שנה, [דכרת הוא הפסקה וכליה, עיין מכילתא בא פרק ח, ופרק י. וכי תשא; ספרי שלח פיסקא קיב. מדרש שכל טוב שמות יב, טו: הפסקת כלייה, ושם יט: הפסקה לאיבוד, ושם, שלמדו כן מהכתוב: והאבדתי וגו'], אם כן איך אומר הספרי שכרת הוא מיתה, ומיתה היא כרת, ואם כן, קשה מדוע על הזהרת טומאה כתוב במקום אחד כרת ובמקום אחר מיתה, והרי מיתה אינה כרת וכרת אינה מיתה.

ומבאר המשך חכמה, דהנה יש לשים לב, שהפסוק בפרשת מצורע איירי בשלילה, דהיינו, שאם יזהרו לא ימותו, וכאן איירי בלשון חיובי, שאם לא יזהרו יהיו בכרת. וכיון שכרת חמור ממיתה כמבואר, לפיכך, במקום שבא לפרש בשלילה, שאם יזהרו לא יהיה להם עונש, כתיב מיתה, לומר שאפילו

# משך חכמה

פרשת חוקת, פסקא י - יד

מאת הגה"ק רבי מאיר שמחה הכהן זצוק"ל מדווינסק

בעל מחבר ספר "אור שמח" על הרמב"ם

עם ביאור בינת החכמה - מאת יצחק בירך דסקל

תשפ"ב, גליון מס' תצג טל: 052-7611435 מייל: [y.b.daskal@gmail.com](mailto:y.b.daskal@gmail.com) כל הזכויות שמורות ©

ואפילו רבים אינם עושים בטומאה. והנה בספרא (אחרי ו, ט, ב; ו, י, יא) ומכילתא (בא, יב, יט) בכמה מקומות דרשו גבי כרת ונכרתה הנפש ולא הצבור, ומהם בפרשת אחרי (יז, ג) גבי העלאת בחוץ (זבחים קז), האיש ולא הצבור, וגבי דם (ויקרא יז, י), הנפש ולא הצבור (ספרא שם), משום דצבור אינן נכרתין, וכמו שאמרו ריש נוחלין (בבא בתרא קטו, ב) גמירי דלא כלה שבטא, ואם כן בצבור ליכא כרת בשום מקום. אמנם מיתה בידי שמים דיליף בירושלמי ביכורים (ב, א), לששים שנה, איכא בצבור, וכמו דזר המדבר דיליף בירושלמי מהם, ולכן בפרשת זבים דמייירי גבי צבור דלא הותרה טומאה אצלם, כתוב ולא ימותו בהשללה, משום שכרת, אף אם מחייבי, ליכא בצבור, ולכן לא כתוב ולא יכרתו. וזה נכון בסייעתא דשמיא<sup>5</sup>.



[יג]

טעם שטומאה הותרה בציבור, וחשיבות תפלה בציבור

ובזה<sup>6</sup> בארנו בדרוש, מה דאמר רבי אלכסנדר (ברכות יז, א)

מצורע שכתוב בלשון שלילי, שלא ימות אם יזהר, בא ללמד שאם נזהר, אפילו מיתה לא יהיה לו, אפילו אם נכנס בשגגה בטומאה, כיון שזהר. ב. כאן כתובה הפרשה בלשון יחיד, כיון שאיירי מטומאות מת שהותרה בציבור, לכן כתיב לשון יחיד, ללמד שאם ציבור נטמא הותר להכנס בטומאה, ולכן כתיב כרת, דיחיד נכרת, אבל בפרשת מצורע דאיירי מטומאות היוצאות מגופו כזב זבה ויודלת שלא הותרה בציבור, כתיב לשון רבים, דאפילו בציבור לא הותרה, לכן לא כתיב עונש כרת, דאין ציבור נכרת, וכתיב רק עונש מיתה.



[יג]

<sup>6</sup> [יג] לעיל נתבאר, שהטעם שדוקא טומאה מת הותרה בציבור, מפני שאינה טומאה היוצאת מגופו, ועל פי זה ביאר שכל טומאת מגע כנבלה ושרץ וכדו' שאינה באה מגופו גם הותרה בציבור, ורק טומאה הבאה מגופו כזב זבה ויודלת וכדו' לא הותרה בציבור. והטעם בזה, שטומאה היוצאת מגופו היא טומאה במהות של האדם, שהוא בעצמו טמא, אבל טומאה הבאה מבחורן

מת הותרה בצבור, ורק טומאת מגע וכיוצא בזה, אבל טומאה היוצאת מגופו לא הותרה בצבור, וכדתניא בבכורות דף לג, א ובית שמאי הני מילי טומאה שאינה יוצאת מגופו כו'. ואף בועל נדה אמרו בפרק קמא דיומא (ו, א), דמטומאת ביתו הפרישוהו ולא מטומאת מת דטומאת מת הותרה בצבור ולא טומאת בועל נדה, [ובירושלמי פסחים לענין מגע זב (ז, ז)].

[יב]

הטעם שיש פרשות טומאה בלשון יחיד ויש בלשון רבים

ומה נפלא לפי זה, דבפרשת צו כתיב (ויקרא ז, כ-כא) והנפש אשר תאכל בשר, ונפש כי תגע ואכל כו', ובאחרי (ויקרא, יז, טו-טז) וכל נפש אשר תאכל נבילה כו' ונשא עונו, הרי כתוב בלשון יחיד, וכאן כתוב (פסוק כ) ואיש אשר יטמא ולא יתחטא כו' כי מקדש כו' הנפש, ואיש, למעוטי צבור שדחוייה הטומאה אצלם, אבל בפרשה זבים, ונדה, ובוועלה, ובעל קרי בסוף מצורע כתוב בלשון רבים (טו, לא) והזרתם בני ישראל מטומאתם ולא ימותו בטמאם, משום שאף בקרבן צבור אינה נדחית טומאה היוצאת מגופו,

(ויקרא טו, לא) איירי בטומאת זב וזבה דלא הותרה בציבור, ואפילו היו כולם זבים, לפיכך כתיב בלשון רבים.

ועל פי זה מיושב מדוע כאן כתיב כרת ובפרשת מצורע כתיב מיתה, דהכא דאיירי בטומאת מת דהותרה בציבור וכתיב בלשון יחיד, כתיב כרת, דיחיד נכרת, אבל בפרשת מצורע דאיירי בטומאות שלא הותרה בציבור, ולכן כתיב בלשון רבים, לא כתיב כרת, דציבור אינם נכרתים, כמו שאמרו בבא בתרא (קטו, ב) דקבלה היא ששבט שלם אינו נכרת, לכן לא כתוב כרת בציבור אלא כתוב לשון מיתה, דציבור כן מתים, כמו שהיה בדור המדבר שמתו כולם בני שישים, ובירושלמי (בכורים ב, א) אמרו שמת בן שישים אינו כרת אלא מיתה, וציבור מתים ולא נכרתים, לכן כתיב לשון מיתה.

וזה כונת הספרי שכתב דמיתה היא כרת וכרת היא מיתה, כלומר, דהכתוב בא לומר שאין הבדל עונש ביניהם ביחיד, אלא שבציבור אין כרת אלא מיתה, לכן כתוב בציבור מיתה, וכאן כרת.

<sup>5</sup> תמצית דבריו: הטעם שכאן כתוב עונש כרת ובפרשת מצורע עונש מיתה, אפשר לפרש בב' אופנים: א. כאן שכתוב בלשון חיובי, כתוב עונש כרת, ללמד דעונש אפילו בכרת. ובפרשת

# משך חכמה

פרשת חוקת, פסקא י - יד

מאת הגה"ק רבי מאיר שמחה הכהן זצוק"ל מדווינסק

בעל מחבר ספר "אור שמח" על הרמב"ם

עם ביאור בינת החכמה - מאת יצחק בירך דסקל

תשפ"ב, גליון מס' תצג טל: 052-7611435 מייל: [y.b.daskal@gmail.com](mailto:y.b.daskal@gmail.com) כל הזכויות שמורות ©

טומאת מגע והותרה בצבור [ולזה בטר דמצלי, דתפילה בצבור], ולכן אמרו (תענית כ, א) על כן לנדה ביניהם (איכה א, יז), אף זו לברכה, שהעובדי גילולים אומרים, דהנדה שטומאתה יוצאת מגופה, כן הם אומרים על עם ה' שטמאים בגופן והחסרונות דבוק

שְׁחָרְחַרְתָּ שְׁשִׁיפְתָּנִי הַשָּׁמַשׁ, כלומר, החטאים שלי הם מחמת דבר חיצוני, מהשמש ולא במהותי, כי נפשות ישראל בעיקרן טובות.

<sup>7</sup> ועל פי זה יש לבאר מה שאמרו חז"ל ברמז לשונם, דזה לשון הגמרא (תענית כ, א) "היתה ירושלים לנדה ביניהם (איכה א, יז), אמר רב יהודה אמר רב: לברכה. כנדה, מה נדה יש לה היתר - אף ירושלים יש לה תקנה" ע"כ. והנה יש לשים לב, כיון דדרשו חז"ל על המלה נדה, שהיא לברכה, למה הביאו גם את המילה "בניהם". וביותר יש לדקדק, דאם באו לדרוש רק את המילה נדה, מדוע הביאו ממרחק לחמה מפסוק יז, והרי לפני כן גם כתוב על ישראל שהם כנדה, דכתיב בפסוק ח "חֲטָא חֲטָא יְרוּשָׁלַם עַל פֶּן לְנִידָה הָיְתָה" [והמהרש"א עמד בזה, עיין שם]. אלא שרמזו חז"ל בלשונם, שהא גופא שישראל הם כנדה ביניהם, דהיינו שהגויים מסתכלים על היהודים כנדה, ומחמת זה לא נותנים לישראל להתערב ביניהם, זה גופה הברכה, שאין ישראל מתערבין בין האומות. אלא שצריך טעם, מדוע כתוב לשון נדה, ולא סתם טומאה, אלא הטעם בזה, דהגויים אומרים שהיהודים הם במהותם טמאים בגופן וחסרונן דבוק בהם בתולדה שלהם, שאם היו אומרים שדבר חיצוני הוא, היו אומרים לישראל להתערב ביניהם, ומחמת ההתערבות ביניהם ישתנו לטובה לפי דעתם, אבל כיון שלפי דבריהם ישראל במהותם טמאים, לכן לא נותנים להם להתערב בהם. וזה פירוש הכתוב, לנדה ביניהם, שבין האומות מתייחסים לישראל כנדה, ועל זה אמרו חז"ל לברכה, שזה גופה הברכה, שעל ידי זה לא מתערבים ביניהם, ומה שדרשו חז"ל בהמשך דבריהם, מה נדה יש לה היתר הוא עוד דרשה.

[זה על כורחך כונת המשך חכמה. והוכרתי לפרש כן, דלכאורה דבריו כמדרש פליאה, שכיון שחז"ל דורשים מה נדה כו', מהיכי תיתי לומר שהברכה היא שהגויים לא מתערבים בנו מחמת זה. ואין לומר שכונת המשך חכמה לבאר את הפסוק בלבד, שהרי כל דבריו מבוססים על דרשת חז"ל בתענית, ושם דרשו דרשה אחרת, ואם כן דבריו אין להם ביאור כלל. אלא על כורחך, דהמשך חכמה מפרש, דמה שאמרו לברכה. היינו, זה גופה הברכה. ולאחר מכן דורשים חז"ל עוד דרשה. הבט וראה כמה עמקו דבריו, ואיך ברמז קל, מבאר את דברי חז"ל].

רצוננו לעשות רצונך, אלא ששאר שבעיסה ושעבוד מלכויות מעכבין, שאין טומאתן יוצאת מגופן, רק טומאת מגע והותרה בצבור, שבאמת נפשות בני ישראל עיקרן טוב, רק שסבות חיצוניות גרמו, ששזפתני השמש (שיר השירים א, ו), והיו

אינה טומאה בעצמות האדם, אלא שמהו חיצוני טימא אותו, ולכן, אף על פי שטומאת מת היא טומאה חמורה מאוד, שטמא שבעה ימים וצריך הזאה, מכל מקום היא קלה מטומאה הבאה מגופן, כיון שאינה טומאה בעצמות האדם, אלא באה לו מבחוץ.

ועל פי זה מבואר הטעם שבציבור הותרה דוקא טומאה שאינה באה מגופן, כיון שלציבור יש כח גדול מאוד, לפיכך טומאה שאינה בעצמות האדם אלא באה על ידי מגע מבחוץ, טומאה כזאת הותרה בציבור מכח הציבור, אבל טומאה שהיא בעצמות האדם, שבאה מגופן, כיון שחמורה היא, אין בכח הציבור לבטל טומאה זאת.

ועל פי זה יתבאר בדרך נפלאה מאוד כמה וכמה דברי חז"ל. דהנה אמרו בברכות (יז, א) "רבי אלכסנדר בטר דמצלי אמר הכי: רבון העולמים, גלוי וידוע לפניך שרצוננו לעשות רצונך, ומי מעכב, שאור שבעיסה ושעבוד מלכויות; יהי רצון מלפניך שתצילנו מידם, ונשוב לעשות חוקי רצונך בלבב שלם" ע"כ. ויש לדקדק בדברי רבי אלכסנדר: א. מדוע דוקא לאחר התפלה אמר תפלה זו. ב. מה עומק כונתו שאמר שאור שבעיסה ושעבוד מלכויות, איזה סגוריה הוא על ישראל שאינם מתגברים על היצר הרע.

ולאור המבואר יתבאר בדרך נפלאה, דנתבאר שיש הבדל גדול מאוד בין טומאה בעצמות הטמא ובין טומאה הבאה מבחוץ, והנה העיסה בעצמה אינה מחמיצה, ובמהותה אינה חומץ, הרומז ליצר הרע, אלא השאור שמבחוץ הוא זה שמחמיץ את העיסה, כמו כן שיעבוד מלכויות הוא גורם חיצוני.

וזה עומק כונת רבי אלכסנדר, שמלמד זכות על ישראל, שאין היצר הרע במהותם ובעצמותם ובפנימיותם, אלא באמת נפשות ישראל עיקרן טוב אלא שסבות חיצוניות גרמו להם לחטוא, וכיון שחטאים הללו אינם יוצאים מגופן אלא באים מבחוץ, יש כח לציבור לטהר טומאה זו, ולכן תפלה בציבור נשמעת אפילו שיש חוטאים, כיון שהחטאים אינם בעצמותם וטומאה הותרה בציבור, כמו שמבאר להלן, לכן לאחר תפלה בציבור היה רבי אלכסנדר מתפלל שתקבל תפלתו בציבור, והיה אומר שהחטאים הם ממגע מבחוץ, וטומאה הותרה בציבור, ומיושב היטב הכל.

ועל פי זה יתפרש כונת הכתוב (שיר השירים א, ו) "אל תְּאֹנִי שְׁאֲנִי

# משך חכמה

פרשת חוקת, פסקא י - יד

מאת הגה"ק רבי מאיר שמחה הכהן זצוק"ל מדווינסק

בעל מחבר ספר "אור שמח" על הרמב"ם

עם ביאור בינת החכמה - מאת יצחק בירך דסקל

תשפ"ב, גליון מס' תצג טל: 052-7611435 מייל: [y.b.daskal@gmail.com](mailto:y.b.daskal@gmail.com) כל הזכויות שמורות ©

(ויקרא פרק יז, טו-טז) וְכַל נֶפֶשׁ אֲשֶׁר תֹּאכַל נְבִלָה וְטָרְפָה בְּאֶרֶץ  
וּבְגֵר וּכְבֹס בְּגָדָיו וְרִחֵץ בְּמֵיִם וְטָמֵא עַד הָעֶרְב וְטָהַר: וְאִם לֹא יִכְבֹּס  
וְיִשְׁטֹף לֹא יִרְחֹץ וְנִשְׂא עֹנֹו:

האוכל נבלת עוף טהור, ונכנס למקדש או שאכל קודש

והנה<sup>10</sup> מה שכתבה תורה בפרשת אחרי (ויקרא יז, טז) ונשא עונו,  
גבי אוכל נבילת העוף, להורות שהוא בכרת כדילפי בתורת כהנים  
(אחרי, פרשה ז, פרק יב, טו) עון (ויקרא יט, ח) עון (ויקרא יז,

ספרא שם, אות טו) דבא ללמד שחייב כרת מגזרה שוה. וז"ל הספרא,  
"ונשא עונו ונשא עונו לגזירה שוה, מה נשיאות עון אמור להלן בכרת אף  
כאן בכרת" ע"כ. פירוש, דכתיב להלן בפרשת קדושים בדין קדשים (ויקרא  
פרק יט, ז-ח) "וְאִם הֶאֱכַל יֶאֱכַל בְּיוֹם הַשְּׁלִישִׁי פְּגוּל הוּא לֹא יִרְצָה: וְאֶכְלִי  
עֹנֹו יִשָּׂא פִי אֶת קִדְשׁ ה' חֲלַל וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהוּא מֵעַמִּיהָ", מה להלן  
נשיאת עוון עם כרת, אף כאן נשיאת עון עם כרת (קרבן אהרן).

והשתא יש לדקדק, מדוע צריך גזרה שוה ללמד שהנטמא על ידי אכילת  
נבלת עוף ונכנס למקדש חייב כרת, מאי שנא מכל הטמאים דילפינן בספרי  
(חקת פייסקא קכה) דכל הטמאים חייבים כרת בכניסתן למקדש. זה בא  
המשך חכמה ליישב.

ומבאר, דהוה אמינא, דהאוכל נבלת עוף טהור לא יהיה בכרת אף שנטמא,  
כיון שהותרה נבלת עוף טהור לאכילת כהנים, דהיינו חטאת העוף שנמלקה,  
דהיא נבלה בחולין, אף על פי כן התירה תורה לכהנים באכילה (זבחים מד,  
ב. מנחות עג, א), והוה אמינא שאין כרת על הנטמא בנבלת עוף טהור  
כשנכנס למקדש, לפיכך צריך גזרה שוה. ובגמרא שבועות ז, ב) ילפינן  
שהאוכל נבלת עוף טהור ונכנס בשגגה שהוא בקרבן עולה ויורד מדכתיב  
(ויקרא ה, ג) "או כי יגע בְּטִמְאָת אָדָם לְכָל טִמְאָתוֹ אֲשֶׁר יִטְמָא בָּהּ וְנִפְּלָם  
מִמֶּנּוּ וְהוּא יָדַע וְאָשָׁם", 'בה', לרבות אוכל נבלת עוף טהור.

ואף על פי שחז"ל דרשו את הכתוב לנכנס לקודש בטומאה, מכל מקום פשט  
הכתוב משמע שאירי בדין אכילת קדשים בטומאה ולא בדין כניסה  
למקדש, דכל הפרשה לעיל מיניה אירי בדין אכילה של דם, לפיכך פשט  
הכתוב אירי בעוון אכילה של קדשים בטומאה. והנה לשון הכתוב כאן  
(ויקרא פרק יז, טז) "וְאִם לֹא יִכְבֹּס וְיִשְׁטֹף לֹא יִרְחֹץ וְנִשְׂא עֹנֹו", משמע  
דאם ירחץ לא ישא עונו, אפילו שלא העריב שמשו והוא עוד טבול יום,  
ומכאן יש ראייה לשיטת הרמב"ם (פסולי המוקדשים יח, יד) שכתב וז"ל  
"והאוכל קדש אחר שטבל קודם שיעריב שמשו קודם שיביא כפרתו לוקה,

בתולדה שלהן, ואינו מסיבה חיצונית, ולכן אין מקרבים לישראל,  
ואין ישראל מתערבין בהן. ודו"ק. וזה<sup>8</sup> רחוק מרשעים ה' ותפילת  
צדיקים, כשמתפללים עם הצבור, ישמע גם לרשעים (משלי טו,  
כט)<sup>9</sup>.

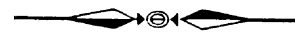


[יד]

<sup>8</sup> על פי דרכו מפרש את הפסוק במשלי (טו, כט) "רְחוּק ה' מְרַשְׁעִים, וְתִפְלֵת  
צְדִיקִים יִשְׁמַע", והנה פשט הכתוב הוא שה' רחוק מרשעים ולא ישמע  
תפלתם, אבל ישמע תפלת הצדיקים. ויש לדקדק, כיון שרחוק ה' מרשעים,  
משמע, שאם אינו רשע, אפילו אינו צדיק ה' שומע תפלתו, אם כן מדוע  
כתוב שה' שומע לצדיקים דוקא. ועוד, הא ממילא ידעין שה' שומע תפלת  
צדיקים, שדוקא תפלת רשעים לא שומע, אבל של צדיקים שומע.

ולפי דרכו שיש כח לציבור, וטומאה הותרה בציבור, מפרש המשך חכמה,  
דכונת הכתוב לומר, שאם הצדיקים מתפללים עם הציבור, אז ה' שומע  
לתפלת הרשעים גם כן. וזה לא ידעין מרישא דקרא, אלא שה' שומע  
לתפלת הצדיקים בעצמם ולא לרשעים המתפללים עם הצדיקים, ומדוקדק  
מאוד מדוע כתיב צדיקים בדוקא, דאם הם בינונים ולא רשעים ולא צדיקים,  
אין ה' שומע לתפלת הצדיקים עמהם, ומיושב כל הדקדוקים הנ"ל.

<sup>9</sup> **תמצית דבריו: הטעם שדוקא טומאת מת הותרה בציבור, ולא  
טומאה הבאה מגופו כזב זבה ויולדת וכדו', שטומאה היוצאת  
מגופו היא טומאה במהות של האדם, אבל טומאה הבאה מבחוץ  
אינה טומאה בעצמות האדם, וגדול כח הציבור לטהר טומאה זו,  
ולכן תפלה בציבור נשמעת אפילו שיש חוטאים, כיון שהחטאים  
אינם בעצמותם, וטומאה הותרה בציבור.**



[יד]

<sup>10</sup> [יד] תוכן דבריו, [להלן נבאר מה שייכות זה לכאן], דהנה על הכתוב  
(ויקרא פרק יז, טו-טז) "וְכַל נֶפֶשׁ אֲשֶׁר תֹּאכַל נְבִלָה וְטָרְפָה בְּאֶרֶץ וּבְגֵר  
וּכְבֹס בְּגָדָיו וְרִחֵץ בְּמֵיִם וְטָמֵא עַד הָעֶרְב וְטָהַר: וְאִם לֹא יִכְבֹּס וְיִשְׁטֹף לֹא  
יִרְחֹץ וְנִשְׂא עֹנֹו", דרשו חז"ל בספרא (אחרי, פרשה ז פרק יב), דאירי  
בנבלת עוף טהור שאין לה טומאה אלא בבית הבליעה, והביאם רש"י  
בחומש. וכיון שלא מפורש מהו ונשא עונו דכתיב בקרא, דרשו חז"ל

# משך חכמה

פרשת חוקת, פסקא י - יד

מאת הגה"ק רבי מאיר שמחה הכהן זצוק"ל מדווינסק

בעל מחבר ספר "אור שמח" על הרמב"ם

עם ביאור בינת החכמה - מאת יצחק בירך דסקל

תשפ"ב, גליון מס' תצג טל: 052-7611435 מייל: [y.b.daskal@gmail.com](mailto:y.b.daskal@gmail.com) כל הזכויות שמורות ©

דקרא (ויקרא יז, טז) אם לא יכבס ובשרו לא ירחץ, מורה כשיטת הרמב"ם דטבול יום שאכל קדש אינו חייב כרת, יעויין פרק יח הלכה יד מפסולי המוקדשין, ורק אם בשרו לא ירחץ ונשא עונו. ודו"ק היטב בכל זה<sup>11</sup>.

טז), הוא, מפני שנבילה הותרה מכללה באכילה לכהנים במקדש (זבחים מד, ב. מנחות עג, א), לכן כתב דהאוכל נבלה ונכנס למקדש חייב כרת, כמו בכל טומאה דעלמא. ויעויין שבועות פרק קמא (ז, ב) דילפי מדכתיב (ויקרא ה, ג) בה, יעויין שם. ופשטא

באכילת קדשים בטומאה ולא בנכנס למקדש].

<sup>11</sup> תמצית דבריו: האוכל נבלת עוף טהור, אף על פי שהותר לכהנים במקדש לאכול מליקה, דהיא נבלה, מכל מקום האוכל נבלת עוף טהור ונכנס למקדש חייב כרת. וכן אם אוכל קדשים. אבל אם טבל ולא העריב שמשו, מפשט הכתוב משמע שאינו בכרת, והוא ראייה לשיטת הרמב"ם שכל טבול יום שאכל קדשים אינו בכרת.

ואינו חייב כרת שנאמר וטומאתו עליו עד שתהיה כל טומאתו עליו".

והשייכות של כל זה לכאן, דלעיל מפרש המשך חכמה דין טומאה הותרה בציבור, והביא הפסוק הזה כאן שנכתב בלשון יחיד, ללמד שטומאה הותרה בציבור, לכן דוקא היחיד נושא עוון, אבל בציבור לא. והנה בפסחים (עו, ב) תנן דכל הבאים בטומאה אינם נאכלים בטומאה מלבד קרבן פסח, אם כן על כורחך דהאי קרא דכתיב ונשא עונו, דהיינו היחיד ולא הציבור, על כורחך היינו על כניסה למקדש, דבאכילת קדשים בטומאה גם הציבור אסור, ועל זה הביא המשך חכמה, דבאמת חז"ל דורשים להאי קרא בכניסה למקדש ולא באכילת קדשים. אלא שמסיים, דמכל מקום פשט הכתוב איירי

